

ELŐFIZETÉSI DÍJ:
Postán vagy Pécsett házhoz küldve:
EGÉSZ ÉVRE 5 frt — kr.
FÉL ÉVRE 2 „ 50 „
NEGYED ÉVRE 1 „ 25 „
EGYEN SZÁM 10 kr.
Megjelenik minden szombaton.
Egyes számkapok Weidinger N. könyvker. (Szechenyi-ter.)

PÉCSI FIGYELŐ.

HIRDETÉSEK ÁRA:
Egy öt hasábos patit sor egyszeri megjelenésért 6 kr., 3-szorért 5 kr., 10-szorért 4 kr. ártandó.
Minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj ártandó.
A nyilatkozó írtai sora 10 kr.
A hirdetések díj előre ártandó.

A felelős szerkesztő lakása:
Ó-pósta-utca 16-ik szám.
Kéziratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők.
Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, **KÖSZL JÁNOS** úrnál a városház épületben, **LILL JÁNOS** úrnál a budai külvárosban, valamint a vidéken minden pósthivatalnál.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
János-utca 8-ik szám.

Márczius 15.

A föltámadás hajnalának ragyogó napja bir majd olyan tüzes fény sugarakkal a milyen az 1848-iki márczius 15-ének felkelő napjé volt. Forró sugarainak világsága behatolt az elmékbe, elolvadtak a bilincsek lánczszemei, széjjel pattant a béka zárja, a szenvedő lelkek felszabadultak börtönből. Béka erva verablanczon szendvedt a jog, lelánczolva bánkódott az igazság. Összekötözve sinylett fonyadt a sajtó, a szabad eszme. De csak annyit, az eszmet nem lehet békóban tartani! Az igazságot nem lehet örökre leláncolni! A conservatismus utalajka uralkodott a földön. De a szabadság szent eszméjének világa örökre szétöszlatta a butaság sötétjét.

Szechenyi István grófnak nemesean érző szive és liberális felfogása adta meg az első lökést a jobbgyűlés felszabadítására. A francia liberalismus ünnepe ülte Párisban. S a magyar ifjúság is áthatva a kulturális törekvés eszméjé, mint villámütésre, utánozta a francziát, ezuttal nem divatban — de felfogásban és érzésben.

A felszabadulás órája elérkezett! Kossuth Lajosnak ékes szavaira a rabszolgaság utolsó sátorát is szétrombolta a szabaddá lett nép milliója. Petőfi »talpra magyariját« mint szolozsmát énekelte az ország hű lakosága. A refrén énekhangjától reszkett a levegő: »A magyarok istenére esküszünk... esküszünk, rabok többé nem leszünk!

Az egyik kezébe fegyvert a másikba zászlót ragadott a bilincseiből felszabadult szabadság anyaga. Magára öltötte az önvédelem díszes palástját s midőn látta, hogy rajongó áhitattal tekintünk föl reá, készek vagyunk ölkövetni, bárhová és bármire is, az eszméért szivesen meghalunk mindnyájan, elég volt egy szava: Előre!

1848. márczius 15-én jelent meg nyomtatásban a sajtó első szabad termeke.

A negyven év előtti márczius 15-ike a szabadság hajnalán született. Ez a nap a szabadság szülöttje, a szabadság, a szabad eszme születésnapja.

A szabadság a népek legnagyobb kincse. A világság ajándéka. A kultúrának elmaradhatlan kísérője. A szabadgondolkodás, a teremtő képesség, a jólét áldásának közvetítője. A lángot a melyet 40 év előtt a szabadság suga-

rai gyújtottak meg, ne hagyjuk kialudni soha!

Ennek az esztendőnek márczius 15-ikén lesz negyven esztendeje annak, hogy vér és sok áldozatok árán felszabadultunk kínos rabságunkból. Ünnepekket meg ezt az évfordulót az igazi kegyelet ünnepeivel! Olyan ünneppel, amilyen édes örömet kelthet egy szabaddá lett nemzet szívében a szabadság eszméje. Gondoljunk kegyelettel viszsza a hősökre, akik életüket és vérüket áldozták föl érettünk. S ha összejövünk a közös asztal körül, a melyen felt pohár vár (ránk) fölköszöntőre: fenéki üritsük ki ezt a poharat Kossuth Lajos egészségére, aki távol tőlünk, távol atól a nagy alkotástól, amelyet teremtett, megtörve, aggottan, Olaszország kék ege alatt éli hontalan bujdosását. Üritsünk egy másik poharat a szabadság egyenlőség és testvériség összetartására.

A függetlenségi és 48-as párt szervezete.

1. §. A függetlenségi és 48-as párt szervezete központi, törvényhatósági, választókerületi és községi orgánok.

2. §. A központot a függetlenségi és 48-as párt országgyűlési köre képezi.

3. §. A függetlenségi és 48-as párt országgyűlési köre a központi teendőkét saját szabályai és eddigi gyakorlata szerint intézi.

4. §. Az országgyűlési képviselők köre minden országgyűlés kezdetén elnököt, két alelnököt, legalább három jegyzőt és egy gazdát választ, a kik a hivatalukkal járó teendőket a kör szabályai és gyakorlata értelmében végzik. Továbbá érintkezik a vidéki bizottságokkal, esetleg pártkörökkel is; ezeknek ha szükséges alapszabálymintákat küld s az alapszabályoknak a megkívántó láttaozási záradékkal való ellátását a belügyminiszteriumnál eszközözi.

Az általános választások vezetésére saját kebeléből végrehajtó-bizottságot választ.

A hol annak szüksége fenn fog forogni, a központi pártkör ügy bizottságok szervezésére, mint pártkörök alakítása, nemkülönben valamely képviselő-jelölt erkölcsi támogatása végett illetékes felszólítás következtében saját kebeléből valamelyik tagját kiküldi s általában mindazt teljesíti, a mit a párt érdeke megkíván.

5. §. Minden törvényhatóságban (megyében, törvényhatósági joggal bíró városban), a melyben a függetlenségi és 48-as pártnak vannak tagjai, akár ezek közül valamelyeknek, akár az országgyűlési pártkör felhívására törvényhatósági bizottság alakul, választván elnököt, alelnököt, jegyzőket s a szükséghez képest más tisztviselőket.

6. §. A törvényhatósági bizottság feladata:

a) a párt elveinek összejöveteleken, leginkább törvényhatósági gyűlések alkalmával, továbbá nyomtatványok s hirdató úttal — ha lehet saját közlöny által — terjesztése s tagoknak gyűjtése;

b) a párt tagjainak a hatósági tisztviselők és hivatalnokok önkénye elleni védelme;

c) a függetlenségi és 48-as központi pártkör értesítése a saját területén történő pártmozgalomról s a központi pártkör megkezesésének teljesítésére;

d) a törvényhatóság kebelében létező választó kerületek bizottságaival való érintkezés a párt ügyeinek előmozdítása s különösen pártkörök alakítása végett.

7. §. A választó kerületek bizottságai az 5. §-ban foglalt módon alakulván, a 6. §-ban említett feladatokat saját hatáskörükben végzik, a községi és törvényhatósági bizottságokkal s a hol ilyen nem létezik, vagy ha az ügy természete vagy sürgős volta megkívánja, közvetlenül az országgyűlési pártkörrel érintkeznek.

8. §. A községi bizottság színtyoga a fentebbi módon megalakítván, főfeladatának olvasó pártkörök létesítését fogja tartani, az összeköttetést a választókerületi, esetleg a törvényhatósági bizottsággal fenntartani.

9. §. A bizottságok saját törvényes céljaira önkényesen adományokat gyűjthetnek, azok hovatartozásánál s végre kiküldendő albizottság előtt számolni tartozván.

10. §. A bizottságok s pártkörök alakításának előmozdítása s egyuttal elveinek ismertetése s terjesztése végett kívánatosnak látszik, hogy időről időre az ország különböző részeiben vidéki pártgyűlések tartassanak.

E végből az ország mintegy 15 vidékre osztatván fel, a gyűlések ezeknek egyik-másik városában és pedig minden évben három vidéken tartatának úgy, hogy az öt évi országgyűlési időtartam alatt valamennyi vidékre egy-

egy gyűlés eszék; ezen gyűléseken a kerülethez tartozó függetlenségi és 48-as képviselőkön kívül a gyűlés székhelyén létező bizottság meghívására a központból kiküldött képviselők is meg fogván jelenni.

Az országnak ily vidékekre felosztása s a székhelyeknek valamint annak meghatározása, melyik évben melyik vidéken tartassék pártgyűlés, az illető vidéki elvtársak meghallgatásával a központi pártkör feladatát képezi.

11. §. Ezen kívül azt is kívánatosnak tartja a központi pártkör, hogy ennek tagjai ne csak saját kerületükben is, a hol ismerősek és befolyásuk van, de a melynek országgyűlési képviselője nem a mi pártunkhoz tartozik, a bizottságok szervezése s illetőleg körorak alakítása érdekében ha csak lehet személyesen közreműködjenek s a központi pártkör elnökének úgy azt, hogy mely választókerületekre kívánják működésüket kiterjeszteni, mint pedig azt bejelentvén, mily eredménnyel jártak el?

12. §. Ugy a törvényhatósági, választókerületi s esetleg községi bizottságok, mint e körök alakulása s elnökei nevei a központban vezetendő törzskönyvbe beiktattatnak, elvárván a központi pártkör, hogy ez már létezik és befogják jelteni elnökeik neveit.

Budapest, 1888. márczius hó 1-én.

Hórváth Ádám,
jegyző.

Irányi Dániel,
elnök.

Országgyűlés.

A képviselőház folytatta és befejezte mult szombaton a czukoradó-javaslat fölötti általános vitát. A beszédet sorát ma Bethly Ákos nyitotta meg, ki figyelemmel hallgatóit tejegetésében azt mutatta ki, hogy kivitel pmium fejében a közönség és kincstár évenként mintegy 10 milliót fog a cukorgyáraknak fizetni. A javaslatot Láng Lajos, Wekerle államtitkár és Hegedűs Sándor előadó védelmezte. Ezután megtörtént a szavazás s a kormány párt természetesen többségben volt.

Hétfőn befejezték a czukoradóról szóló törvényjavaslat tárgyalását s a kormány természetesen megint meg volt a többsége. A vitában különben Mudrony Soma, Tiszsz Kálmán, Helfy Ignác, Horánszky Nándor, Wekerle államtitkár, Apponyi Albert és Hegedűs Sándor vett részt. Az ülés végén két vasutat engedélyező törvényjavaslatot is elfogadott a ház.

Kedden nem volt ülés. Szerdán a soradóról szóló javaslatot tárgyalják. A régi törvényrendszerét ez új sem változtatja meg, de rosszabb még amannál is azért, mert a külföldre szállított sőr-

nek jelentékeny, bár rejtett, kiviteli jutalmat biztosít. Minthogy a magyar sörgyártás tudvaleg a hazai szükségletet sem tudja fedezni, a magyar kincstár e megterhelte tisztán az osztrák sörpár javára esik. Alaposan megzabolhatóan érvekkel fejette ki ezt ma a függetlenségi és 48-as párt részéről Helfy Ignác, de természetesen hasznatlanul. A többség Tiszsz Kálmán, Horánszky Nándor és Hegedűs Sándor felszólalásai után eltagadta a javaslatot. — A tisztelt ház e nagy munkát elvégezvén, hét-fog pihenni fog, addig hát új adótól nem tarthatunk.

Az ujonczóság.

Az ideji ujonczóság megkezdődött az egész országban.

A külpolitikai viszonyok jelenleg olyanok Európában, hogy az ujonczóság eredménye fokozott jelentőséggel bír ránk nézve.

Nálunk azonban fél a kormány az ujonczósági adatokból szükségképp levonandó következtetésekkel a nemzet elé állani, azt nyilvánosan a képviselőházban részletesen tárgyalni. Pedig ez nagy hiba tőle!

Az ujonczósági-eredmény országoszeret rosz már évek hosszú sorozata óta; de távolról sem célszerűbb ennek eltitkolására törekedni.

Egyébiránt, e törekvés már azon egyszerű okból is teljesen hiábavaló volna, mert Bécsben évenként egy vajmi tanulás könyvet ad ki a cs. és k. közös-hadügyésrség, amely hivatalos (tehát föltétlenül megbízható) adatokat tartalmaz. E hasznos könyv a „Militärstatistisches Jahrbuch.“

Ennek, az Ausztria-Magyarországi ujonczósági ügyeit tárgyaló részletes adatai megremítik a jó hazafiit. Ez adatok évről-évre folyvást kedvezőlenebb rajzot nyújtanak ujonczósági eredményéről.

E hivatalos adatok következő, hennünket nagyon fenyegető állapotot tüntetnek föl. 1000 ifju közül, kit a sorozó-bizottságok elé állítottak, visszatartottak (rövidebb-hosszabb időre), vagy pedig türeltek:

1881-ben 462-öt; 1882-ben 478-at; 1883-ban 484-et; 1884-ben 525-öt; 1885-ben 568-at.

Figyelemre méltó, hogy emberanyagunk e nagymorvii romlás nem valami régibb leletit: mert például 1875-ben 1000 előállított közül a sorozó-bizottságok csak 398-at utasítottak vissza, illetőleg türeltek.

1885-ben három korosztályból 866,696 ifjut állítottak a monarchiában az ujonczósági-bizottságok elé; e nagy, tekintélyes számból viszonylag rendkívül kevés, csak 127 százalék, azaz 110,591 leányé vált be.

Hát bizony ezek ijesztő állapotok! Nektek magyaroknak bizonyára nyujt valami vigaszt az a tény, hogy a legkedvezőbb arány előállítottak és beváltak között a magyar ifjaknál észleltetik. Legszámasabb a „hasznavehetetlen“ a lengyel ifjak között, kiváltkép sok ezeknél a mértéken aluli; az emlitettek után a ruszások következnek a sorrendet tartalmazó részletes láblázat kimutatásában, kiknek szomszédai az oláhok. Tót atyánkfiai valamivel jobb minőségűek.

TÁRCZA.

Negyven év előtt.

— Márczius 15-én. —
Tavaszi volt akkor is! A kikelet Erre virága illatot lehel.
Az enyhe fél elúzte a telet,
Felolvastát a zordon jégelpeit...
S a szív megdobbant... Fölebrédt az alvó,
A régen alvó haszaszeret,
S e szép tavasznak hajnal bitorában.
A szabadságunk napja született...

És ott a társan áll a tiz apostól
Esi hirdeté a megváltás útját.
Mely talpra hívta azt a nemzetet,
És szállt a dal, és szállt a szív remegve,
Egy ismeretlen új ország felé.
A hol egy nemzet, számtalont sokáig —
Szabad hazáját újra föléli!

Ma negyven éve!... Szőljön hát a dal
Le dől, fel a magas északig,
Hirdesse ismét búzka áhitattal,
Hogy e hazában magyar nép lakik!
Hadd tudja világ, hogy győzve győztünk
Erred éven, annyi száz tusán...
És hogy e nép szabad lett... negyven éve...
Nagy márcziusnak híres idusán.
Gelliéri Miksa.

Szerelmi varázs a Balkánon.

(Vége.)
A délszlávoknál mindenki ért egy keveset a babonához. Egész életük jóformán a babonás dolgok hosszú láncolata. Vagy ok alkalmaznak babonás eszközöket, hogy

ábitozott céljuk elérését megkönnyítsék, biztosítsák, vagy, ha nézetik szerint mások érdeke úgy hozza magával, hogy ellenük vetettek ki babonás fogásokat megkárosítsák, hogy ellenszökökhöz folyamodnak, hogy a rájuk néző káros hatásu babona varázshatalma alól megszabaduljanak, a mit szintén csak — babonásággal érnek el, A vallás és egyház hivatása volna, hogy a nagy hajlamot a babonáságra korlátozza, megszüntesse, azonban bár a délszlávok kivétel nélkül nagyon vallásosak és istenfőlők nemcsak meg nem szüntek, de sőt közzvetve még inkább fokozta a babonáságot. A pópák nagy részt önző czéliből nyereszkedő vágyból meg njítják a nép beteges állapotját. Maguk a pópák nemzedékek foglalkoznak kuruzslással, jövedelmüknek ez képeztvén egyik főforrást. Mert bár mint fenebb mondtuk, mindenki irt valamit a babonásághoz, fontosabb esetekben azonban rendszeren a pópához, vagy a javas aszonyhoz fordulnak nagyobb hatásu babonás eszközöket. Ezek után szép szóban és fizetésért mindig készek a nép, baján segíteni. Néha a leghihetlenebb családi bajra, vagy nehéz testi nyavalarra a legemtelenebb módon ajánlanak egy úgy utalatos, hitvány kuruzsló szert Lompalánkán. S a szegény emberek kész örömszt engedelmeskednek, tanácsaikat vakon követik s meg vannak lelkükből gyöződve arról, hogy a vett kuruzsló szer csoda hatása csalhatatlan. Szántalan hajmeresztő példát lehet hallani és olvasni, melyek a gonosszellem elűzéséről mondanak el regényesebnel regényesebb történeteket. Mennyi bajnak okozója a délszlávok családi életében ez a képzelt gonosz szellem. A legtöbb baj kuforrásról ezt ke-resték s keresik mai napig is, mert sok embernek bőséges jövedelmét hoz ez a kizárólagos mesterség, mely a gonosz szellemek elűzésével foglalkozik.

Az kétség kívül áll, hogy azok a varázsszerek, melyeket egyesek használnak mások közreműködése nélkül, kevésbé veszedelmesek, mint azok, miket a hivatásos vajas asszonyok, kuruzslók alkalmaznak, de minden körülmény között aránylag a legártatlanabbak a szerelmi varázsszerek. Igaz, hogy a szenvedélyes szerető itt is néha elragadtatja magát, nem rettenve vissza a drasztikusabb eszközöktől sem, de ez azután a rendestől elüt s inkább a kivételekhez tartozik, a miért néha bűnhődik az illető.

Vannak ártatlan mulatságok, melyeknek némely helyen komoly jelentőséget tulajdonítanak. Így mikor a leány, ki egész napon át bójtolt, este három nyáláb rózsát vesz a házá, az gondosan megolvassa, ha páros, akkor még azon évben férjhez megy. Vagy egy közmondás így szól: Nadaj se, sejo, svatorim! po te e najprije doji, kao pao za kost, a mi annyit jelent, hogy testvér, várd a násznépet, téged legközelebb visz el valaki, mint a kutya a csontot. E közmondás eredete pedig a karácsony esti szokásokra vezethető vissza. Ez estén az első harangozóként éjféli a férjhez menő leányok és házasulandó ifjak ünnek különféle babonát, hogy a jövőbe léssanak. A szent est különben is az ifjúság babonáság tekintetében. A csontokat illetőleg meg kell jegyezni, hogy a leányok gondosan összegyűjtik otthon a csontokat, mikor az öregek már a szobát elhagyják és szépen oda rakják azokat az ajtó küszöbére. Minden csontnak annak egy leánynevet. Sokszor annyi csont van, hogy az egész falu leányainak nevet ki-fel. Mikor a csontokat mind oda rakták, félrehúzódnak s megvárják, míg oda jön egy kutya. Abban a sorrendben, a melyben a kutya a csontokat megnyalja, harapdálja, abban a sorrendben fognak az illető leányok férjhez menni. Persze az a leány képezi a legnagyobb irigység tárgyát, kinek cont-

ját a kutya először eszi. De nemcsak arra kíváncsiak, hogy milyen sorrendben fognak férjhez menni, hanem, hogy milyen foglalkozással, minő jellemű ember lesz jövedőbelijük. Ennek is meg van a módja. Ugyancsak karácsony estéjén, mikor a harang először szól, a lányok nagy titokban anélkül, hogy a művellet alatt egy szót is szólólnának, ölmöt üntenek s azt az ajtófélfához víve óvatosan üvegphohár tiszta vízbe öntik. Nagy, kerekre nyitott szemmel várják, lesik most, hogy az ölmön minő alakzatot ölt. Egyszer olyan mint a sapka, máskor mint a csizma, szagyal, kocsni, patkó, stb. Ezen alakzatokból meggyarazza a leány, hogy férje sapsák, kovács, asztalos, csizmadia stb. foglalkozást fog özni. A legérdekesebb az ölmöntésnél a mikor többen vannak jelen s mindegyik mást vél látni az olvasztott ölmön alakzatában. Az egyik szerint ez, a másik szerint az, s így valószínű, hogy valamelyik csakugyan eltalálta a jövedőbelije mesterségét, a mi aannál könnyebb, mert rendszerint nincs a lányoknak valami nagy választásuk. Annak a jellemét kiismerni, kinek a leány kezét, szívet fogja adni, szintén karácsony estén szokták. Este az aszroszsal leterített asztalra fehér cipőt, tányért, kést, kanalat tesz, a leány ugyanabba a szobába veti meg ágját is és lefekszik — csak a szemét hunyja be, de nem alszik. — Éjféltájtban megjelenik kedvesének szelleme s az asztalon levő kést az ágyra hajtja, ha a kés úgy esik, hogy meg nem serti, úgy becseletes, jó szívű, szelid férje lesz, ha azonban megsérti, úgy haragos, veszedély természetű lesz. Ilyenkor a szegény leány nagyon elbűsülja magát. Némely leányok férfinadrágot tesznek a vánkos alá, hogy jövedőbelijüket meglássák. Mások félig megrágtó sós kenyert, egy picit gyűrűt, kést, villát helyeznek a vánkos alá a forró imát küldenek égbe, hogy jöjjen rák el-

hozza a ki neki van szánya, ha tenger választáná el tőle, vagy nagy víz úgy itt van számára a gyűszű, ha erdő akadályozza, itt a kés, vágja ki utjából, ha sziklaberek, túsbehozók állják el útját, itt a villa, jöjjen el a vára-várt s egye vele együtt a kenyeret. Azután biztosra veszi, hogy ismeretlen lovgaja nem marad el soká. Az öreg leányok arra is találtak módot, hogy férjhez menetelüket gyorsítsák. Ha valamely leány egy éven belül akar fejkötő alá jutni, akkor elmegy karácsonykor a templomba s az éjféli mise alkalmával abban a pillanatban, mikor a pap a szent-séget mutatja fel, lehajol a földig, mintha lételedni akarna, s hirtelen beleharap egy piros almába. Az almát azonban nem eszi meg, hanem kifut vele a mezőre, s ott elhajítja. Ez állítólag csalhatatlan eszköznek bizonyult be arra, hogy az ilve maradt leány legközelebb férjhez kapjon.

Egyáltalán az bizonyos, hogy nem minden nap alkalmas a babonás moka végrehajtására. Többnyire valami ünneppra van szükség, hogy ügholdra, hogy a babona tényleg varázserővel bírjon, hogy a láthatatlan szellemek az emberek szükségletéhez mérten működjenek Ilyenkor fűssék a faladikába szorított békát, ilyenkor dugják bele a keresztes pókot a kettős csomjón nádüre-gébe, vagy keresnek négylevelű löherét a réten, hogy azt mindig keblükbe, hordhassák a leányok, s adott kedvező pillanatan az ifju ruhájába lopják be észrevétlenül. Macskafark végét, egérfüllt ilyenkor stitük pogácsába s adják annak enni, kit meg akarnak babonával szerelmre, de ki tudná hamoros el-számállni mindazon apró, nevetéges fogásoknak, miket a szerelmes leány alkalmaz csakhogya édes vágyát, óhajított célját elérje. Minden leány meg van arról gyöződve, hogy a tulvíjai évek szivesen cselekednek

